Tijdens de Bevrijding, de broeders wuiven de bevrijders toe.

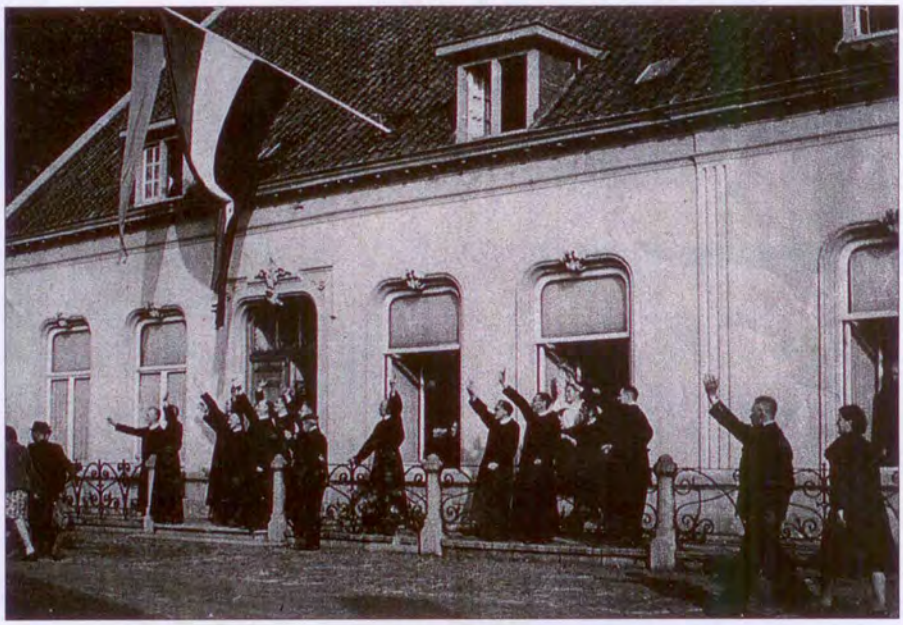

Duurzame restauratie van voormalig broederhuis.

De Broedershof in Veghel. Een prachtig voorbeeld uit het "Rijke Roomsche Leven" dat is geactualiseerd naar de huidige tijd. Oude monumentale panden en bomen, nieuwe woningen en jong groen. Harmonisch gecombineerd op een historisch stukje Veghelse grond. Daar kan de moderne mens wonen werken of wandelen in de sfeer van vervlogen tijden. De wandelkaart van de Monumentenwerkgroep Veghel begint bij het pand waar het ons om gaat. Een Neobarok huis dat dateert van 1821, al zijn er aanwijzingen dat een gedeelte nog vijftig jaar ouder is. De oorspronkelijke eigenaar bierbrouwer Harrie Smits, plantte voor zijn woonhuis en bij zijn brouwerij drie paardekastanjes die zeker honderd jaar oud zijn. Een wandeling door dit gebied toont aan dat er met zeer veel respect voor de oorspronkelijke omgeving een nieuw plan is gemaakt dat bijna honderd woningen, commerciële ruimtes, een wijkgebouw en een inmiddels fraai gerestaureerde boerderij uit 1880, een kapel en, hoe kan het anders in deze tijd, zelfs een Moskee, combineert..

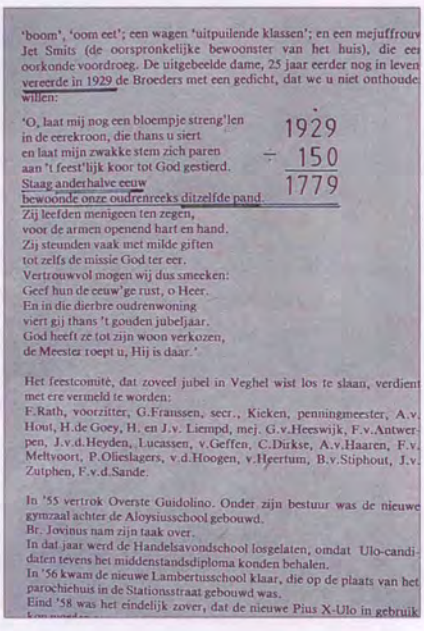

'boom', 'oom eet'; een wagen 'uitpuilende klassen'; en een mejuffrouw Jet Smits (de oorspronkelijke bewoonster van het huis), die een oorkonde voordroeg. De uitgebeelde dame, 25 jaar eerder nog in leven vereerde in 1929 de Broeders met een gedicht, dat we u niet onthouden willen:

'O, laat mij nog een bloempje streng'len 1929
in de eerekroon, die thans u siert
en laat mijn zwakke stem zich paren - 150
aan 't feest'lijk koor tot God gestierd.
Staag anderhalve eeuw 1779
bewoonde onze oudrenreeks ditzelfde pand.
Zij leefden menigeen ten zegen,
voor de armen openend hart en hand.
Zij steunden vaak met milde giften
tot zelfs de missie God ter eer.
Vertrouwvol mogen wij dus smeeken:
Geef hun de eeuw'ge rust, o Heer.
En in die dierbre oudrenwoning
viert gij thans 't gouden jubeljaar.
God heeft ze tot zijn woon verkozen,
de Meester roept u, Hij is daar.'

Het feestcomité, dat zoveel jubel in Veghel wist los te slaan, verdient met ere vermeld te worden:
F.Rath, voorzitter, G.Franssen, secr., Kieken, penningmeester, A.v. Hout, H.de Goey, H. en J.v. Liempd, mej. G.v.Heeswijk, F.v.Antwerpen, J.v.d.Heyden, Lucassen, v.Geffen, C.Dirkse, A.v.Haaren, F.v. Meltvoort, P.Olieslagers, v.d.Hoogen, v.Heertum, B.v.Stiphout, J.v. Zutphen, F.v.d.Sande.

In '55 vertrok Overste Guidolino. Onder zijn bestuur was de nieuwe gymzaal achter de Aloysiusschool gebouwd.
Br. Jovinus nam zijn taak over.
In dat jaar werd de Handelsavondschool losgelaten, omdat Ulo-candidaten tevens het middenstandsdiploma konden behalen.
In '56 kwam de nieuwe Lambertusschool klaar, die op de plaats van het parochiehuis in de Stationsstraat gebouwd was.
Eind '58 was het eindelijk zover, dat de nieuwe Pius X-Ulo in gebruik

De latere baksteengevel, heel wat strenger in de leer.

Broederhuis

Toen de plaatselijke brouwerij van Smits ophield te bestaan, betrokken de Broeders van Maastricht in 1923 het pand en werd het omgebouwd tot een klooster. Op de plaats van de brouwerij zette men een kapel.
Zo werd de prachtige tuin van de Fam. Smits een kloostertuin, inclusief de ruime gazons voor voldoende zonlicht voor broeikas en kwekerij.
In die jaren werd ook het Broederhuis door interne verbouwingen voorzien van vele kamertjes op de zolder van het pand. De ook nu nog bestaande kapel, waaraan overigens nog heel wat te restaureren is, was nog verbonden met het huis.

Het huis was vogelvrij.

Voor dit gebied schreef men een prijsvraag uit waaraan vier architectenbureaus meedongen. BAS Architectuur uit Veghel tekende vervolgens voor dit plan en nam op zich ook het Broederhuis te revitaliseren. Na de Tweede Wereldoorlog was voor de oorspronkelijk gepleisterde en geornamenteerde gevel een baksteengevel geplaatst. Met name dit gedeelte van Brabant was weliswaar wat eerder bevrijd dan de rest van ons land, maar dat was niet zonder slag of stoot gegaan. De baksteen gevel deed echter geen recht aan het historische beeld op die plek. Minitieus onderzoek van met name Ing Gerard van Asperen: soms met de loep oude foto's bestuderend, liet een lichte bepleisterde gevel zien met gebogen

Een van de ornamenten in reconstructie.

"Men moet een materiaal kiezen waardoor het gebouw niet zichzelf zal liquideren"

Wat afwijkende ornamentiek onder de ramen heeft men teruggebracht. De resten gaven aan hoe het oorspronkelijk was.

van de zoldervloer werd uitgezaagd ter plaatse van de gang op de begane grond die van voordeur tot achterdeur liep. Dwars op de zo ontstane vide ontwierp men een vloergedeelte van gelaagd glas om van de ene naar de andere kant van de zolderverdieping te kunnen lopen. De benodigde staalconstructie liet men in het zicht en ontwierp men er zelfs bogen in die correspondeerden met de bestaande toogconstructies van het stucwerk van de gangen naar de verschillende kamers van begane grond. Met de uitgekiende openingen in de wanden van de kamers langs de dwarsgang, afgewerkt met lichte natuursteen heeft men een heel helder en luchtig interieur weten te bereiken. Dit ondanks de oorspronkelijk wat smalle gangen. Tijdens de studie in verband met de restauratie ontstond de gedachte dat dit straks vernieuwde broederhuis ook een uitstekende werkplek voor het eigen bureau zou kunnen zijn. Al zou er dan wel sprake moeten zijn van een opdeling van het pand in twee zelfstandig functionerende kantoren.

Artefacten in detail

Een ander voorbeeld van detaillering is een prachtige decoratieve tegelvloer die men wenste te behouden. Maar heel praktisch, heeft men er voor gekozen de vloer om geluidstechnische reden met vloerbedekking te bekleden.

Een beeldbepalende gevel. Een tweede voordeur ontsluit de opgedeelde ruimte.

De schouw teruggebracht daar waar in de loop der tijd kasten een plaats kregen.

Een kleine toevoeging aan het oorspronkelijke ornament. Een cupido met tekenhaak. Een kwinkslag.

Teruggevonden resten sporen uit het verleden

Nieuw afgegoten ornament van een bestaand oud gaaf exemplaar.

model van zo'n ornament waarna men meerdere exemplaren kon afgieten. Boven de deur van het architectenbureau plaatste men als "kwinkslag" een ornamentaal cupidootje dat als verwijzing naar het vak van de bewoner een driehoek en tekenhaak draagt.

Duurzame restauratie

Kortom een prachtige restauratie behoudt een sfeerbepalend pand en maakt het weer geschikt voor modern gebruik. Nu we allemaal de mond vol hebben van duurzaam bouwen, is ook

Oude ornamentiek en moderne verlichtingsarmaturen, een verantwoorde combinatie.

Weer een ander ornament in het andere deel van het Broederhuis. Ook een andere bewoner.

Verrassing tijdens de sloop, achter het plaatplafond verborg zich een uitbundig ornament.

het voorkomen van sloop en een zorgvuldige respectvolle revitalisering van oude gebouwen zeker een concrete invulling van dit begrip. En ook al werd de Neobarok ooit door velen gezien als "de lelijke tijd", past dit pand zowel historisch als cultureel nu weer volledig op die plaats. En als zo'n restauratie zich niet simpelweg beperkt tot het behoud van het gevelbeeld, maar ook de ruimte met respect voor het verleden wordt aangepast aan een modern gebruik, dan kan van een werkelijke verrijking van de omgeving worden gesproken. Dat je als architect plezier moet hebben in een nieuwsgierige zoektocht naar de belangrijke details zal duidelijk zijn. Affiniteit met het werkelijke bouwen en gedegen materiaalkennis zijn daarbij onontberlijk. Harmonieuze samenwerking met gelijkgestemde zielen onder de andere betrokken bedrijven doet dan ook met plezier terugkijken op dit met succes afgeronde proces. En als de gebruikers maar ook de omwonenden enthousiast zijn over het eindresultaat, wat wil men dan nog meer.

Restauratie en verbouwing Broederhuis te Veghel:
Architect en opdrachtgever:
BAS Architectuur BV, Veghel
Architecten:
Ing Gerard van Asperen, avb-BNA,
Harrie van Schijndel, avb-BNA,
Ir. Peer Wolkers, b.i.-BNA.
Projectontwikkelaar en bouwer:
Van Lee Projectontwikkeling BV, Veghel.
Stukadoorsbedrijf:
De Haas Heeswijk-Dinther.
Schilder:
Schildersbedrijf Jonkers BV te Veghel.
Verfsysteem:
Keim Nederland.
Ontwerp jaar 1996-1997
Bouwjaar 1997-1998